

Column

Meer Werk – Weer Werk

Op Prinsjesdag presenteerde het Kabinet een werkgelegenheidsnota onder de titel 'Meer Werk - Weer Werk'. De nota is een beleidsreactie op het vraagstuk van de snel stijgende werkloosheid en markeert tevens de inzet voor het najaarsoverleg met de sociale partners. De nota bevat een pakket voorstellen, gericht op een versterking van de economie, die zal resulteren in een groei van de werkgelegenheid na de huidige recessie. Daarnaast wordt beoogd de meest scherpe kanten van het werkloosheidsvraagstuk af te slijpen: het blijvend buiten het arbeidsbestel plaatsen van kansarme groepen op de arbeidsmarkt.

Macro-beleid

Macro-economisch wordt bewust afgezien van een Keynesiaanse vraagstimulering, die de reeds te hoge belastingdruk nog verder zou doen oplopen. Wel kondigt het Kabinet binnen de smalle marges die het financieringstekort toelaat maatregelen aan ter versterking van de economische structuur: investeringen in de infrastructuur van in totaal f 9 à 10 miljard en de introductie van een R en D faciliteit, waarvoor structureel f 350 miljoen beschikbaar wordt gesteld. Een strikte loonmatiging – nominale nulgroei in 1994 – maakt ook deel uit van het macro-economisch deel van het beleidspakket.

Micro-beleid

Op het micro-niveau gaat het om beïnvloeding van het gedrag van de primaire economische actoren: de individuele werkgever en werknemer. Verbetering van de werking van de arbeids-

markt door het wegnemen van structurele beperkingen, staat hier centraal. Drie soorten maatregelen worden voorgesteld. In de eerste plaats moet het werken aantrekkelijker gemaakt worden door een vergroting van de afstand tussen loon en uitkering. Het Kabinet maakt daartoe middelen vrij voor een verhoging van het arbeidskostenforfait ten bedrage van f 520 miljoen. In de tweede plaats dient een marktconforme beloning te worden bevorderd. Bij een ongunstige prijs-prestatieverhouding zullen werkgevers geen extra banen creëren. De loonhoogte is echter een primaire verantwoordelijkheid voor sociale partners. Het Kabinet volstaat daarom op dit punt met een dringende oproep aan sociale partners de ruimte tussen laagste CAO-schaal en het minimumloon, die in sommige bedrijfstakken meer dan 20% bedraagt, te benutten. Tenslotte worden dereguleringsvoorstellen gedaan, die eveneens kunnen leiden tot een betere werking van de arbeidsmarkt. Deze voorstellen betreffen onder meer het huidige ontslagrecht dat werkgevers ervan weerhoudt personeel aan te nemen. Ook CAO-afspraken kunnen de kansen voor werkzoekenden verkleinen (insider – outsider effect). Daarom stelt het Kabinet een herbezinning op de Algemeen Verbindendverklaring van CAO's – het zogenaamde AVV-beleid – in het vooruitzicht.

Deeltijdarbeid

In verband met de olopemde werkloosheid wordt weer gepleit voor arbeidsduurverkorting. Meer mensen kunnen op die manier aan betaald werk worden geholpen. Het Kabinet is geen voorstander van generieke en verplichte arbeidsduurverkorting, maar kiest voor bevordering van deeltijdarbeid. Dat is vrijwillige arbeidsduurverkorting vanuit de werknemer gezien en spoort beter met het maatwerk karakter dat werkgevers

* Dr. G.E. van Vliet is directeur Arbeidsmarkt van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en lid van de redactieraad van het Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken.

voorstaan. Een verdere groei van deeltijdarbeid maakt goede kansen. Er is sprake van een gestage autonome groei van deeltijdarbeid – ook grote en hoogwaardige deeltijdbanen, waardoor Nederland koploper in de Westerse wereld is geworden. Ook vormt het recente Stichtingsaccordering van sociale partners een belangrijke stimulant voor de verdere groei van deeltijdwerk.

Arbeidsmarktbeleid

Het vierde terrein waarvoor maatregelen worden aangekondigd betreft het arbeidsmarktbeleid. Concreet gaat het om de volgende voorstellen: vergroting van de instroom in het leerlingwezen (20.000), uitbreiding van het aantal werkervaringsplaatsen in de marktsector (20.000), herijking banenpools en bevordering arbeidskansen van marginale groepen. Het is van belang aan te geven uit welke grondgedachten deze schijnbaar los van elkaar staande voorstellen zijn voortgekomen. De twee leidende gedachten bij de opstelling van dit gedeelte van het beleidspakket zijn prioriteitstelling in het arbeidsmarktinstrumentarium en bewust aanvaarde verdringing van kortdurig werklozen door langdurig werklozen. Kort gezegd houdt de prioriteitstelling in dat bemiddeling naar werk prevaleert boven scholing en werkervaring, die beschouwd kunnen worden als tussenstappen op weg naar regulier werk. Aan scholing en werkervaring wordt op hun beurt weer een hogere prioriteit toegekend dan aan additioneel werk (banenpools, JWG) dat weinig doorstroomperspectief naar regulier werk kent.

Bemiddeling naar werk kent een extensieve variant, waarin volstaan kan worden met verwijzen van werkzoekenden naar een vacature. In veel gevallen kan hier echter niet mee worden volstaan en is een intensiever contact met de cliënt-werkzoekende nodig met elementen van begeleiding en ondersteuning om tot een succesvolle bemiddeling te komen. In toenemende mate blijkt uit de praktijk dat het persoonlijke contact van de arbeidsconsulent met de werkzoekende, waarin motivering, correctie van het zelfbeeld van de werkzoekende, advisering en begeleiding centraal staan, het meest effectieve instrument van bemiddeling is. Niettemin blijkt het in veel gevallen nodig dat eerst kwalificaties van werkzoekenden verbeteren om met kans op succes te kunnen solliciteren. Scholing, het opdoen van werkervaring of combinaties van

beide zijn dan de aangewezen maatregelen. Maatwerk is hierbij een kernbegrip. Sinds de invoering van de Jeugdgarantiewet (JWG) is het beleid erop gericht alle jongeren tot een bepaalde leeftijd een aanbod te doen: werk, scholing of werkervaring. De zogenoemde JWG-banen hebben een last resort karakter. Ook voor langdurig werklozen is een dergelijk sluitstuk voorzien. De banenpools zijn in 1989 ingevoerd, toen uit de Heroriënteringsgesprekken die vanaf 1987 met langdurig werklozen zijn gevoerd, de behoefte daaraan was gebleken. Vanuit de hier geschetste prioriteitsstelling kunnen de voorstellen uit de werkgelegenheidsnota worden begrepen. Prioriteit hebben scholing, met name bevordering instroom in het leerlingwezen, en het opdoen van werkervaring. Besloten is niet tot uitbreiding van de banenpools over te gaan, maar het aantal deelnemers te vergroten door meer banenpolers na 4 jaar regulier werk aan te bieden. De tweede grondgedachte die aan de arbeidsmarktvoorstellen ten grondslag ligt, is de bewuste acceptatie van verdringing. De huidige arbeidsmarktsituatie leidt er zonder corrigerend ingrijpen toe dat de kansen van vele werkzoekenden op het vinden van werk vrijwel tot nul gereduceerd worden. Kortdurige ontslagwerklozen zullen in de competitie naar vacatures langdurig werklozen verdringen. Daarbij moet worden opgemerkt dat na 6-12 maanden werkloosheid de kansen op het vinden van werk al sterk verminderd zijn. Het kabinetsbeleid, is er daarom op gericht in het kader van de bestrijding van langdurig en jeugdwerkloosheid ook deze groepen actief te bemiddelen naar werk. Dit betreft met name langdurig werklozen die in het kader van intensieve bemiddeling ondersteund worden, de werkzoekenden op de extra werkervaringsplaatsen en de marginale groepen, waarvoor specifieke plannen worden uitgewerkt. Het Kabinet beseft dat het kwantitatieve effect van de voorgestelde arbeidsmarktmaatregelen beperkt is, hoewel het belang niet onderschat moeten worden dat zoveel mogelijk mensen het contact met de arbeidsmarkt behouden. Belangrijker zijn echter de voorstellen op macro- en micro niveau, die bij het aantrekken van de conjunctuur hun uitwerking niet zullen missen in termen van groei van werkgelegenheid. Het gaat immers in de eerste plaats om meer werk, waardoor er weer werkperspectief komt voor de velen, die thans werkloos zijn.